

17.9.2018

Nuuska

Nuuska on tupakasta valmistettu savuton tupakkatuote, joka sisältää riippuvuutta aiheuttavaa nikotiinia. Suomessa käytettävä nuuska on pääosin ruotsalaista nuuskaa, jota käytetään annospusseina tai irtonuuskana ikenen ja ylähuulen välissä. Nuuskan sisältämä nikotiini imeytyy verenkiertoon suun limakalvojen kautta. Nuuska koostuu jauhetusta tupakasta, johon on lisätty muun muassa vettä, suolaa, makuaineita sekä erilaisia säilöntäaineita ja humektantteja. Suomessa käytettävän nuuskan kaltaisia savuttomia tupakkatuotteita ovat myös nenänuuska ja purutupakka.

Tutkimusten mukaan nuuskan käyttö on viime vuosina kasvanut Suomessa nuorilla miehillä savuttomien tupakkatuotteiden maahantuonnin tiukasta sääntelystä huolimatta. Nuuskan suosion kasvu näkyy myös Kantar TNS:n keräämissä matkustajatuontitilastoissa. Naiset suhtautuvat nuuskaan miehiä kielteisemmin. Erityisesti naisille suunnattuja tuotteita on kuitenkin tavattu.

Rajoitukset

Suomen tupakkalain mukaan nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan myynti ja maahantuonti on kielletty. Maahantuontikielto koskee myös näiden tuotteiden hankkimista ja vastaanottamista postitse tai muulla vastaavalla tavalla Suomen ulkopuolelta. Tupakkalaissa säädetään kuitenkin matkustajatuontia koskeva poikkeus maahantuontikiellosta. Sen mukaan täysi-ikäinen yksityishenkilö saa omaa henkilökohtaista käyttöönsä varten tuoda mukanaan maahan yhteensä enintään 1 000 grammaa nuuskaa, purutupakkaa ja nenänuuskaa vuorokaudessa. Lahjaksi tai edes perheenjäsenille edellä mainittuja tuotteita ei saa tuoda.

Nuuskan kaupallinen tuonti ja myynti on kielletty kaikissa EU:n jäsenmaissa Ruotsia lukuun ottamatta, joka neuvotteli itselleen poikkeusluvan EU-liittymissopimuksessaan. Nuuskan matkustajatuontia koskevat rajoitukset vaihtelevat maittain.

Laiton tuonti

Nuuskaa päätyy laittomasti Suomeen pääasiassa Ruotsista, josta sitä tuodaan yleisimmin pohjoisen maarajan yli Suomeen. Nuuskaa ostetaan myös Ruotsin ja Suomen välisestä laivaliikenteestä. Pohjoisen maarajan ohella Ruotsista hankittua nuuskaa salakuljetetaan Ruotsin ja Suomen välisessä alusliikenteessä mukaan lukien kaupallinen liikenne. Sosiaalista mediaa hyödynnetään yhä enemmän tuotteiden markkinointiin ja kauppaamiseen kuluttajille.

Laittomasti maahan tuodun nuuskan määrää ei pysty luotettavasti mittaamaan, mutta Tullin kasvavat takavarikkomäärät antavat suuntaa määrien kehityksestä. Kun vuonna 2013 Tulli takavarikoi 673 kilogrammaa laittomasti maahan tuotua nuuskaa, vuonna 2017 vastaava määrä oli 2 390 kilogrammaa. Kyseinen määrä ylitettiin vuoden 2018 kesäkuun loppuun mennessä, koska Tullin takavarikoiman nuuskan kokonaismäärä oli tammi-kesäkuun aikana 3 286 kiloa.

Harmaa talous

Osa laittomaan kulutukseen päätyvästä nuuskasta salakuljetetaan Suomeen ammattimaisesti toimivien ja usein kansainvälisten ryhmien toimesta. Suurten nuuskaerien maahantuonnin ja varastoinnin hoitavat usein eri henkilöt kuin tuotteiden myynnin käyttäjille. Nuuskan laitton tuonti ja välitystoiminta ovat osa harmaata taloutta, jolla tavoitellaan huomattavaakin taloudellista hyötyä. Tuontiin liittyy kiinteästi myös rahanpesu, jolla hankittujen laittomien varojen alkuperä yritetään häivyttää.

17.9.2018

Seuraamukset laittomasta tuonnista

Nuuskan laittomassa maahantuonnissa on rikosoikeudellisesti kyse verorikoksista ja salakuljetusrikoksista. Nuuskan maahantuontirajoituksilla onkin sekä fiskaalisia että kansanterveydellisiä tavoitteita. Törkeässä veropetoksessa maksimirangaistus on neljä vuotta vankeutta. Salakuljetusrikoksesta maksimirangaistus on kaksi vuotta vankeutta.

Maahantuojan ja levittäjän lisäksi myös nuuskan ostaja syyllistyy rikokseen. Tällöin rikosnimike on laittomaan tuontitavaraan ryhtyminen, josta maksimirangaistus on vuosi ja kuusi kuukautta vankeutta. Vältetyistä maahantuontiveroista vastaavat yhteisvastuullisesti lopullisen käyttäjän lisäksi kaikki, jotka ovat osallistuneet nuuskan maahantuontiin ja levittämiseen.

Nuuskan verottaminen

Vaikka nuuskan kaupallinen tuonti ja markkinointi EU:ssa on Ruotsia lukuun ottamatta kielletty, nuuska tupakkakasvista valmistettuna tuotteena käytännössä kilpailee laillisesti myynnissä olevien tupakkatuotteiden kanssa. Nuuskan sääntöjenvastaisella tuonnilla nimenomaisesti pyritään siihen, että nuuska korvaisi osan laillisista tupakkamarkkinoista. Jos sääntöjenvastaisesti kaupalliseen tarkoitukseen tuotua nuuskaa ei verotettaisi, se saisi hyötyä verrattuna laillisilla tupakkamarkkinoilla oleviin tupakkatuotteisiin, mikä aiheuttaisi kilpailun vääristymistä sääntöjenvastaisen tuonnin hyväksi.

Nuuskaista kannetaan Suomessa tupakkaveroa tupakkaverolain säännösten mukaan muuna tupakkaa sisältävänä tuotteena. Vero on 60 %:a vähittäismyyntihinnasta. Verohallinto vahvistaa muulle tupakkaa sisältävälle tuotteelle keskimääräisen vähittäismyyntihinnan. Oikeuskäytännön mukaan nuuskan takavarikoiminen maahantuonnin yhteydessä tai myöhemmin ei lakkauta valmisteverovelkaa.

Uusia rajoituksia

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistä koskevan työryhmän. Työryhmä julkaisi toimenpide-ehdotukset sisältävän mietinnön 31.5.2018, jossa mm. ehdotetaan, että nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan matkustajatuonnin raja lasketaan 1000 grammasta 100 grammaan vuorokaudessa. Työryhmän näkemyksen mukaan nuuskan maahantuonnin rajoittamisen tehokkuuden varmistamiseksi rikoslakiin olisi lisättävä salakuljetuksen törkeä tekemuoto ja laittomaan tuontitavaraan ryhtymisen törkeä tekemuoto. Työryhmän mietintö on parhaillaan lausuntokierroksella.

Nuuskan maahantuonnin historiaa

Nuuskan myynnin kokonaan kieltävä tupakkalaki tuli voimaan maaliskuussa 1995, kun EU:n suunuuskan myyntikielto tuli voimaan myös Suomessa EU-jäsenyyden myötä. Jäsenyysneuvotteluissa Ruotsi sai neuvoteltua pysyvän poikkeuksen, jonka perusteella nuuskan myyntiä saa jatkaa Ruotsissa. Ennen nuuskan myyntikieltoa THL:n tupakkatilaston mukaan nuuskan ja purutupakan tukkukaupan ostot ja tuonti Suomeen vuosina 1990–1994 on ollut keskimäärin noin 95 000 kiloa. Vuonna 1995 nuuskan ja purutupakan tukkukaupan ostot ja tuonti Suomeen oli tammi-helmikuussa 93 000 kiloa.

17.9.2018

Lisätietoja

Tulli.fi – Nuuskan maahantuonti: <https://tulli.fi/henkiloasiakkaat/matkailijalle/tupakkatuotteet>

THL.fi – Nuuskan terveysvaikutukset: <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/tupakka/tupakkatuotteet-ja-sahkosavuke/nuuska>

Vero.fi – Tupakkaverot: <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/tietoa-yritysverotuksesta/valmisteverotus/valmisteverolajit/tupakkaverot/>

Harmaatalous.fi – Tietoa harmaasta taloudesta: <https://www.vero.fi/harmaa-talous-rikollisuus/>

Stm.fi – Tupakkatyöryhmän mietintö: https://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyoryhma-kehittaa-tupakka-ja-nikotiinipolitiikkaa-tavoitteena-savuttomuus-vuonna-2030

THL.fi – Tupakkatilasto 2016, maahantuonti 1990–1995, sivu 30: <https://thl.fi/fi/tilastot-ja-data/tilastot-aiheittain/paihteet-ja-riippuvuudet/tupakka>